

Voorjaarssymposium VvO 14 april 2023

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs

Workshop Werkgroep Rechtspositie Onderwijspersoneel

Annemiek Zeeman
Joke Schuur
Louwina Boomsma
(Inspectie van het Onderwijs)

Arjan Klaassen
(Advocaat BVD Advocaten)

Willem Lindeboom
Bas Vorstermans
(werkgroepvoorzitters)

Voorjaarssymposium VvO 14 april 2023

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs

Indeling:

- Inleiding onderwerp
- Introductie sprekers
- Stellingen en discussie met de zaal

Elkaars wensen en grenzen herkennen, erkennen en respecteren

Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel
grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld

13 januari 2023

Elkaars wensen en grenzen herkennen, erkennen en respecteren

Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld

Actielijnen:

1. Er zijn gedeelde maatschappelijke waarden en normen over hoe we met elkaar om willen gaan in de samenleving
2. Wet- en regelgeving weerspiegelen de (veranderende) maatschappelijke normen
3. Organisaties hebben processen voor preventie, signalering en opvolging op orde
4. Iedereen herkent seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en kan hierop reageren
5. Er is goede hulpverlening die makkelijk vindbaar is

Arjan Klaassen¹

Artikelen

Seksuele intimidatie op school: regie houden of uit handen geven?

School en Wet 2023/4

Eind september 2022 is door de Inspectie van het Onderwijs opnieuw een brochure uitgebracht over de rol van de vertrouwensinspecteur bij o.a. mogelijke seksuele intimidatie en seksueel misbruik.² In het verleden daarvan werd in november 2022 de Leidraad "Omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs" gepubliceerd, in samenwerking met onder meer de PO- en VO-Raad.³

1. Inleiding

Hoewel in de Leidraad veel nuttige informatie en aanwijzingen zijn opgenomen, valt op dat daarin sterk wordt benadrukt dat bevoegd gezag en schoolleiding in voorkomend geval zo snel mogelijk de regie in handen van de Inspectie (en zo nodig politie en Justitie) moeten leggen en vooral niet de autoriteiten "voor de voeten moeten gaan lopen". De lijn vanuit de Inspectie lijkt te zijn dat de wetgever beoogt in geval van seksuele intimidatie de vrijheid van handelen van een school in te perken en een belemmering door het bevoegd gezag te voorkomen.

Sterk wordt benadrukt dat het onwenselijk is dat de bestuurder eerst zelf aanvullend onderzoek gaat doen of uit laat voeren door een extern onderzoeksbureau. Want, zo stelt de Leidraad bijna dreigend: "Wanneer een onafhankelijk bureau als eerste onderzoek doet, kan de politie daarna aangeven dat ze geen onderzoek meer wil doen".

Op basis van dit soort citaten rijst het beeld dat van overheidswege bij een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag de oproep wordt gedaan aan de school de kwestie omgand te melden en metterdaad de regie over te dragen aan de betreffende autoriteit(en). Het effect van deze oproep kan in ieder geval met zich brengen dat bij de school als werkgever handelingsverlegenheid ontstaat, met alle risico's van dien voor de school.

Graag neem ik in deze bijdrage dan ook de stelling in dat, ondanks meld- en aangifteplicht, de school te allen tijde primair zelf regie dient te houden over de situatie – en de wet staat daar ook zeker niet aan in de weg. Zonder te willen suggereren dat de Inspectie op dit punt meer compe-

tentie claimt dan op basis van de wet gerechtvaardigd, is het van groot belang duidelijk zicht te hebben op eigen verantwoordelijkheid van de school en de grenzen daarvan. Daarin fungeren vertrouwensinspecteur en voor zover van toepassing zedenrechercheur, los van de hen rechtstreeks toekomende bevoegdheden, als partner van de school en niet als de spreekwoordelijke federale opsporingsinstantie die "de plaats delict wel even over komt nemen van de locals".

Daarbij is het goed om, niettegenstaande aangescherpte doelstellingen als gevolg van verdere ontwikkelingen in de onderwijswetgeving, voor ogen te houden dat de achterliggende ratio bij de totstandkoming van de meld- en aangifteplicht vooral lag in het voorkomen van doofpotpraktijken, met als gevolg dat een grensoverschrijdende medewerker diens praktijken op een andere school weer voortzet. De oorspronkelijke doelstelling is daarmee niet om scholen die voluit verantwoordelijkheid willen nemen, te beperken in de beleidsruimte. De positie van de school is ook uniek en onvervreemdbaar, nu de school als enige de houder en hoeder is van alle belangen die in voorkomende situaties op het spel staan. Inspectie noch politie kan immers de verantwoordelijkheid van de school als werkgever én primaire behartiger van het kindbelang overnemen of plaatsvervangend invullen, maar heeft een eigen (afgebakende) taak en rol in het spectrum. Zo wijst ook de Raad van State in een recent advies erop dat tevens via het arbeidsrecht consequenties kunnen worden verbonden aan grensoverschrijdend seksueel gedrag.⁴

2. Alleen meldplicht ingekaderd aantal gevallen

Allereerst is het goed om te realiseren dat de verplichting onverwijld in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur is beperkt tot (vermoeden van) zedenmisdriven. In de communicatie vanuit inspectie en andere instanties wordt die verplichting al snel breed toegepast op (ook) seksuele intimidatie. Lang niet alle situaties waarin sprake is van grensoverschrijdend handelen door een medewerker vallen echter onder een zedenmisdrif. Het gaat in deze categorie zaken om misdriven als bedoeld in Titel XIV Wetboek van Strafrecht. Zedenmisdriven kenmerken zich kort gezegd door opzettelijke aantasting van hetgeen

¹ Mr. A. Klaassen is advocaat en partner bij BVD Advocaten en gespecialiseerd in het onderwijsarbeidsrecht.
² Rijkvertrouwensinspecteurs | Brochure | Inspectie van het onderwijs (onderwijsinspectie.nl).
³ Leidraad voor schoolbestuurders voor het voorkomen en omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag | PO-Raad.

⁴ Advies naar aanleiding van het verzoekschrift Vrië seksuele misdriven, waarmee Titel XIV WvSr wordt gemodificeerd. De regering acht dit o.a. nodig omdat "de afgelopen jaren zijn de opzettingen binnen onze samenleving over seksuele grensoverschrijding strikter zijn geworden en de grenzen van strafbaarlijk gedrag verscherpt. Ook is de maatschappelijke aandacht voor en het bewustzijn van het beeld dat slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt aangedaan toegenomen" (Sicr. 2022, 2714).

Artikel 3.39 WVO 2020

Verplichting tot overleg en aangifte zedenmisdrijven

1. Indien het een bevoegd gezag bekend is geworden dat een persoon die voor zijn school met taken is belast, zich mogelijk schuldig maakt of heeft gemaakt aan een misdrijf tegen de zeden als bedoeld in [...] het Wetboek van Strafrecht [...] jegens een minderjarige leerling van de school, treedt het bevoegd gezag onverwijld in overleg met de vertrouwensinspecteur, bedoeld in artikel 6 WOT.
2. Indien uit het overleg blijkt dat er sprake is van een redelijk vermoeden dat de betrokken persoon zich schuldig heeft gemaakt aan een misdrijf als bedoeld in het eerste lid, doet het bevoegd gezag onverwijld aangifte bij een opsporingsambtenaar [...]. Voordat het bevoegd gezag aangifte doet, stelt het de ouders van de leerling en de betrokken persoon hiervan op de hoogte. Het bevoegd gezag stelt de vertrouwensinspecteur onverwijld in kennis van de aangifte.
3. Het personeelslid dat bekend is geworden dat een voor de school met taken belast persoon zich mogelijk schuldig maakt of heeft gemaakt aan een misdrijf als bedoeld in het eerste lid, stelt het bevoegd gezag daarvan onverwijld in kennis.

Rechtbank Gelderland 11 november 2021,
ECLI:NL:RBGEL:2021:6009

[...] Dat [verzoekende partij] aan de schouders en vervolgens de borsten van een leerling heeft gezeten, levert een dringende reden op voor ontslag op staande voet. Met deze handeling heeft [verzoekende partij] zowel de algemene norm - het is ongepast om als leraar een leerling seksueel getint aan te raken - als de meer specifiek in de Omgangs- en integriteitscode vastgelegde norm geschonden. De vraag of dit vaker is voorgekomen dan één keer en of het voorval van het uit de achterzak pakken van een telefoon (op zich en/of in combinatie met het voorval met [leerling 1]) een dringende reden oplevert, kan verder buiten beschouwing blijven.

Rechtbank Gelderland 11 november 2021, ECLI:NL:RBGEL:2021:6009

Daar komt bij dat Werkgever de relevante informatie met de nodige behoedzaamheid en zorgvuldigheid heeft verkregen, waardoor er ook geen reden is om te vrezen voor een valse beschuldiging. Werkgever heeft meerdere keren en met meerdere mensen (zowel een docent, als de onderwijbsdirecteur, als de secretaris van het college van bestuur) met [leerling 1] gesproken. Er is ook gesproken met [leerling 1] waar haar ouders bij waren. Dat geldt ook voor [medeleerling] . Dat is belangrijk, omdat Werkgever de ervaring heeft dat àls leerlingen een valse beschuldiging hebben geuit, dit vaak uitkomt als er in de aanwezigheid van ouders over wordt gesproken. Hierbij is ook nog van belang, zoals Werkgever ter zitting heeft uitgelegd, dat deze concrete beschuldiging, anders dan de ervaring is bij verzonnen aantijgingen, nog niet op school bekend was.

Stellingen

“Wanneer er politieonderzoek plaatsvindt naar de strafbaarheid van handelen van een personeelslid van een school, moet de werkgever de politie niet met ‘eigen onderzoek’ voor de voeten lopen.”

“Wanneer onderzoek geen ernstige grensoverschrijdende gedragingen van het ‘verdachte’ personeelslid aantoont, moet deze gerehabiliteerd worden en in staat worden gesteld zijn werk op de onderwijsinstelling voort te zetten.”

EINDE